

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ВСП «РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛГІЙ
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО»**

Хірургія ветеринарної медицини

ПРОГРАМА

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр
спеціальність 211 Ветеринарна медицина**

**Рожисьце
2022 р.**

Укладачі:

Прус В.В., старший викладач ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рецензенти:

Заяць О.Й., Ющак О.В., викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії

Ветеринарна медицина

Протокол від 25 липня 2022 року № 8

Голова циклової комісії Заяць О. Й.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Протокол від 25 серпня 2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної дисципліни) за основу взята орієнтовна програма навчальної дисципліни Хірургія ветеринарної медицини, рекомендована Науково-методичною радою Науково-методичного центру «Агроосвіта» (протокол від 25 .05.2016 р. № 5)

Семестр:	5 – 6
Освітньо-професійний ступінь:	Фаховий молодший бакалавр
Кількість кредитів ЄКТС:	6
Всього годин:	180
з них аудиторні години:	100 (61 год. лекцій, год ЛПЗ),
години самостійного навчання:	80
Модулів:	
Форма підсумкового контролю:	екзамен

ВСТУП

Програмою освітнього компонента “Хірургія ветеринарної медицини” передбачено вивчення теоретичного і практичного матеріалу з діагностики, лікування і профілактики хірургічних хвороб тварин.

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів потребує обов’язкового поєднання теоретичного і практичного навчання. Тому викладання освітнього компонента необхідно здійснювати відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців, Закону України “Про ветеринарну медицину”. Крім того, викладач повинен систематично стежити за розвитком науки, розробленням нових методів лікування та включати в навчальний матеріал новітню інформацію.

Міждисциплінарні зв’язки: “Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин”, “Латинська мова”, “Фармакологія з рецептурою” “Біологія”, “Патологічна фізіологія та патологічна анатомія сільськогосподарських тварин”.

Вивчення хірургічних захворювань проводити за такою орієнтовною схемою: визначення хвороби, етіологія, патогенез, клінічні ознаки, прогноз, лікування, профілактика.

Метою освітнього компонента є теоретичні та практичні навички з діагностики, лікування і профілактики хірургічних захворювань, виконання нескладних операцій, а також з раціонального підковування коней: формувати професійні якості, вміння, поняття, уявлення.

Основними завданнями освітнього компонента “Хірургія ветеринарної медицини” є вивчення причин і розробка профілактики хірургічних захворювань сільськогосподарських тварин в умовах промислових комплексів (травматизм, хвороби копит і ратиць; хвороби, пов’язані з недостатньою рухливістю тварин); розробка методів фіксації тварин і тимчасового знерухомлення їх, різних приладів та обладнання для проведення масових діагностичних і лікувально-профілактичних обробок, вжиття лікувальних і профілактичних заходів, прийнятих в умовах промислових комплексів, фермерських господарств; формування професійної культури здобувачів освіти.

Структура освітнього компонента є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджету часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни та доповнення до тематичного плану повинні бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

Основна мета даної дисципліни, яка відноситься до **освітніх компонентів, що формують спеціальні компетентності**: дати теоретичні і практичні навички з діагностики, лікування і профілактики хірургічних захворювань, виконання нескладних операцій; формувати професійні якості, уміння, поняття, уявлення. Засвоїти уміння самостійно використовувати знання, навички, так як розвиток сучасної ветеринарної науки вимагає широкого впровадження

інформаційних технологій, відповідного кадрового забезпечення, фундаментальних і професійних знань від майбутніх фахівців.

Завдання: вивчення причин і розробка профілактики хірургічних захворювань сільськогосподарських тварин в умовах промислових комплексів (травматизм, хвороби копит і ратиць, хвороби, пов'язані з недостатньою рухливістю тварин); розробка методів фіксації тварин і тимчасового знерухомлення їх; розробка різних приладів та обладнання для проведення масових діагностичних і лікувально-профілактичних обробок; розробка технології лікувальних і профілактичних заходів, прийнятної в умовах промислових комплексів, фермерських господарств; формування професійної культури здобувачів освіти.

Передумови для вивчення освітнього компонента: необхідні знання з дисциплін «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин», «Латинська мова», «Фармакологія», «Біологія» в обсязі програми коледжу.

Компетентнісний потенціал освітнього компонента

Спеціальні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

ОК Здатність аналізувати дані анамнезу, епізоотичної ситуації, результатів клінічних і лабораторних досліджень з метою своєчасної діагностики хвороб різної етіології.

ОК Здатність виконувати профілактичні ветеринарно-санітарні заходи, карантинування та своєчасну ізоляцію хворих і підозрілих на захворювання тварин з метою запобігання захворюванню та загибелі тварин.

ОК Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики, благополуччя тварин у професійній діяльності.

ОК Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці під час фахової діяльності.

ОК Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ОК Здатність надавати оперативну допомогу, здійснювати профілактику травматизму тварин та забезпечувати заходи щодо отримання здорового поголів'я.

ОК Здатність поширювати ветеринарні знання серед населення й працівників тваринництва, господарств різних форм власності.

Наскрізні змістові лінії послідовно розкриваються у процесі навчання і корелюються з ключовими компетентностями.

«Екологічна безпека і сталий розвиток» реалізується на зразках, що дають змогу усвідомити причинно-наслідкові зв'язки у природі і її цілісність; важливість сталого (керованого) розвитку країни для майбутніх поколінь.

«Громадянська відповідальність» - реалізується усвідомлення відповідальності за результати навчання, які можуть у майбутньому вплинути на розвиток країни; сумлінне виконання завдань у команді; участь у захисті довкілля (тварин) і збереженні його для себе та майбутніх поколінь.

«Здоров'я і безпека» торкається всіх тем програми. У результаті реалізації цієї змістової лінії дотримуються правила безпечного поводження з речовинами і матеріалами у лабораторії, побуті й довкіллі; усвідомлюються залежність здоров'я від використання лікарських речовин.

«Підприємливість і фінансова грамотність» націлює на мобілізацію знань, практичного досвіду і ціннісних установок у ситуаціях вибору і прийняття рішень.

Реалізація змістових ліній не передбачає будь-якого розширення чи поглиблення навчального матеріалу, але потребує посилення уваги до певних його аспектів.

Очікувані результати

- основи профілактики та лікування хворих тварин в умовах колективних і фермерських господарств з урахуванням особливостей ветеринарного обслуговування індивідуальних селянських господарств в умовах ринкових відносин;

уміти:

- фіксувати тварин;
- стерилізувати шовний і перев'язний матеріали, хірургічні інструменти;
- підготувати операційне поле та руки до операції, нескладні операції;
- проводити знеболювання, ін'єкції, вливання, пункції;
- володіти технікою накладання швів, пов'язок, навичками з догляду за копитами та копитцями сільськогосподарських тварин;
- застосовувати лікувальні засоби.

	Назва розділу, модуля, теми програми	Обсяг годин		
		За навчальною програмою		
		Всього	З них:	
			Аудиторних	Самостійних
1	2	6	7	8
	Вступ	4	2	2
1	Оперативна хірургія			
1.1	Фіксація тварин	6	4	2
1.2	Основи профілактики хірургічної інфекції та організація хірургічної роботи	12	8	4
1.3	Знеболювання	8	6	2
1.4	Елементи хірургічних операцій	8	6	2

1.5	Ін'єкції, вливання пункції	4	2	2
1.6	Запобігання роγοутворення	8	4	4
	у телят і обезрожування			
	Дорослої великої рогатої			
	худоби			
1.7	Повязки	4	2	2
1.8	Кастрація тварин	іб	12	4
2	Загальна та спеціальна			
	хірургія			
2.1	Загальні дані про хірургічні	8	6	2
	захворювання тварин,			
	методи їх лікування і профі-			
	лактика			
2.2.	Хірургічна інфекція, та її	8	4	4
	Клінічний прояв			
2.3.	Ушкодження (травми)	8	6	2
2.4.	Змертвіння, виразки, нориці	3	1	2
2.5	Новоутворення	2		2
2.6	Хвороби шкіри	2		2
2.7	Хвороби кровоносних і	3	і	2
	лімфатичних судин			
2.8	Хвороби периферичних	2		2
	нервів.			
2.9	Хвороби в ділянці голови і шиї	4	2	2
2.10	Хвороби в ділянці черева і	8	6	2
	прямої кишки			
2.11	Хвороби сечостатевих органів	2		2
2.12	Діагностика хвороб кінцівок	8	4	4
2.13	Хвороби м'язів	3	1	2
2.14	Хвороби сухожилків і	3	1	2
	сухожилкових піхв			
2.15	Хвороби силзових сумок	2		2
2.16	Хвороби суглобів	4	2	2
2.17	Хвороби кісток	6	4	2
2.18	Хірургічні хвороби тварин	4	2	2
	у промислових комплексах			
3	Ортопедія			
3.1	Короткі відомості про будову	2		2
	і функцію копит			
3.2	Хвороби копит	6	4	2
3.3	Профілактика хвороб копит,	6	4	2
	догляд за ратицями			
3.4	Підковування коней	4	2	2

4	Офтальмологія			
4.1	Способи дослідження очей у тв.	6	2	4
4.2	Хвороби очей	6	2	4
	всього	180	100	80

Теми лекцій

1. Вступ
2. Фіксація тварин
3. Основи профілактики хірургічної інфекції та організація хірургічної роботи
4. Знеболювання
5. Елементи хірургічних операцій
6. Ін'єкції, вливання, пункції
7. Запобігання рогоутворення у телят та обезрожування дорослої великої рогатої худоби
8. Пов'язки
9. Кастрація тварин
10. Загальні дані про хірургічні захворювання
11. Хірургічна інфекція і її клінічний прояв
12. Ушкодження (травми)
13. Змертвіння, виразки, нориці
14. Новоутворення
15. Хвороби шкіри
16. Хвороби кровоносних та лімфатичних судин. Хвороби периферичних нервів
17. Хвороби в ділянці голови та шиї
18. Хвороби в ділянці черева та прямої кишки. Хвороби сечостатевої системи
19. Діагностика хвороб кінцівок. Хвороби м'язів
20. Хвороби сухожилків та сухожилкових піхв. Хвороби слизових і синовіальних сумок
21. Хвороби суглобів
22. Хвороби кісток
23. Ортопедія
24. Офтальмологія

Теми практичних робіт

1. Фіксація тварин. Відпрацювання техніки фіксації різних видів тварин у стоячому положенні
2. Фіксація тварин. Відпрацювання техніки фіксації різних видів тварин у лежачому положенні
3. Техніка роз'єднання тканин

4. Спинення кровотечі і накладання швів
5. Ін'єкції, вливання та пункції
6. Способи запобігання росту рогів у телят
7. Способи видалення рогів у в. р. х.
8. Техніка накладання бинтових пов'язок на різні ділянки тіла тварин
9. Кастрація биків
10. Кастрація баранів і кнурів
11. Кастрація жеребців
12. Кастрація свинок
13. Кастрація дрібних тварин
14. Методи новокаїнової терапії
15. Застосування холоду і тепла при хірургічних захворюваннях
16. Дослідження тварин при асептичних і гнійних захворюваннях
17. Техніка дослідження загального стану пораненої тварини
18. Загальні правила перев'язування ран
19. Техніка операції при пупкових та інтравагінальних грижах
20. Оперативне лікування при випаданні прямої кишки та відсутності анального отвору у тварин
21. Дослідження тварин при хворобах кінцівок
22. Техніка накладання іммобілізуючих гіпсових пов'язок
23. Ампутація хвоста
24. Техніка дослідження тварин при хворобах копит і копитаць
25. Техніка розчищення нормальних і деформованих копит, копитаць
26. Підковування коней
27. Оволодіння технікою лікування тварин при хворобах очей

Теми лабораторних робіт

1. Підготовка перев'язного матеріалу та хірургічної білизни до стерилізації.
2. Стерилізація інструментів, скляних і гумових предметів кип'ятінням.
3. Підготовка до операції рук та операційного поля.
4. Приготування розчинів та інструментів для проведення наркозу
5. Приготування розчинів та інструментів для проведення анестезії

Теми самостійної роботи

1. Роль вітчизняних вчених у розвитку хірургії ветеринарної медицини.
2. Ускладнення при фіксації тварин і запобігання їм.
3. Організація хірургічної роботи в господарствах промислового типу, фермерських та індивідуальних селянських, приватних і приватно-орендних господарствах.
4. Поняття про нейролептаналгезію та міорелаксанти.
5. Поняття про переливання крові.
6. Економічна ефективність кастрації сільськогосподарських тварин.

7. Профілактика хірургічних захворювань.
8. Вплив ушкоджень на організм: непритомність, колапс, асептична резорбтивна гарячка, шок, його етіологія, симптоми, діагноз, прогноз, лікування.
9. Опіки: термічні, хімічні, електричні, променеві. Відмороження. Перша допомога при відмороженнях. Електротравми. Перша допомога при електротравмах.
10. Паралічі окремих нервів: надлопаткового, стегнового.
11. Ушкодження рогового відростка у жуйних тварин
12. Післякастраційні запальні ускладнення.
13. Загальні відомості про хвороби кінцівок та економічні збитки, яких вони завдають.
14. Особливості хвороб окремих сухожилків і сухожильних піхв.
15. Особливості ушкодження окремих слизових і синовіальних сумок.
16. Артроз
17. Особливості переломів окремих кісток.
18. Основи профілактики хірургічних захворювань у промислових комплексах.
19. Хвороби копитець у свиней. Основні принципи профілактики захворювань копит.
20. Профілактика захворювань копит в умовах промислового комплексу.
21. Загальне дослідження зорової здатності тварин.
22. Гнійний панофталміт

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

Освітній компонент “Хірургія ветеринарної медицини”, її зміст, зв’язок з іншими ветеринарними освітніми компонентами.

Загальна характеристика хірургічних хвороб та завдання хірургії ветеринарної медицини у світлі вимог Закону України “Про ветеринарну медицину” та Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки”.

Короткий нарис розвитку хірургії ветеринарної медицини. Роль вітчизняних вчених у розвитку хірургії ветеринарної медицини.

1. ОПЕРАТИВНА ХІРУРГІЯ

1.1. Фіксація тварин

Поняття про фіксацію та її мета. Фіксація тварин у стоячому та лежачому положеннях. Операційні столи для великих та дрібних тварин. Ускладнення під час фіксації тварин і запобігання їм.

Інструкція з охорони праці в лабораторії “Хірургія ветеринарної медицини” під час проведення теоретичних, лабораторних і практичних занять.

Практичні заняття 1—2

Відпрацювання техніки фіксації різних видів тварин у стоячому та лежачому положеннях.

1.2. Основи профілактики хірургічної інфекції та організація хірургічної роботи

Поняття про асептику і антисептику. Види антисептики. Основні шляхи інфікування та запобігання рановій інфекції. Комплексне застосування асептики і антисептики.

Організація хірургічної роботи. Будова і обладнання операційної, перев'язочної та стаціонару для тварин з хірургічними захворюваннями. Підготовка тварин до операції. Утримання та годівля тварин після операції.

Організація хірургічної роботи в господарствах промислового типу, фермерських та індивідуальних селянських, приватних і приватно-орендних господарствах.

Лабораторне заняття 1

Ознайомлення з перев'язним матеріалом і хірургічною білизною. Підготовка перев'язного матеріалу та хірургічної білизни до стерилізації. Проведення стерилізації в автоклаві, текучою парою, прасуванням, кип'ятінням.

Лабораторне заняття 2

Стерилізація інструментів, скляних і гумових предметів кип'ятінням. Стерилізація інструментів антисептичними речовинами, обпалюванням і сухим жаром. Стерилізація матеріалів для швів.

Лабораторне заняття 3

Обробка рук класичними та сучасним способами.

Стерилізація гумових рукавичок і проведення в них операцій.

Обробка операційного поля.

1.3. Знеболювання

Значення знеболювання в хірургії ветеринарної медицини. Види знеболювання: загальне знеболювання або наркоз, нейролептаналгезія та місцеве знеболювання (анестезія).

Поняття про наркоз і його види. Способи застосування наркозу. Загальна підготовка тварин перед даванням наркотичних речовин: голодна дієта, промедикація. Потенційований наркоз. Показання та протипоказання до застосування наркозу. Наркоз коней, великої рогатої худоби, овець, кіз, свиней, собак, котів, кролів, птахів.

Ускладнення під час наркозу та боротьба з ним. Зняття наркозу.

Поняття про нейролептаналгезію та міорелаксанти. Місцеве знеболювання і його види. Поверхнева, інфільтраційна (пряма, тугий повзучий інфільтрат за Вишневським, циркулярна), провідникова (регіональна), спинномозкова (епідуральна), внутрішньосудинна, внутрішньокісткова анестезії.

Ускладнення при місцевому знеболюванні, запобігання їм та їх усунення.

Лабораторне заняття 4

Приготування розчинів для наркозу. Проведення наркозу. Контроль за перебігом наркозу. Проведення нейролептичного знеболювання у тварин.

Лабораторне заняття 5

Приготування розчинів анестетиків. Проведення прямої інфільтраційної анестезії, провідникової анестезії п'ястка (плесна), крижової епідуральної анестезії.

1.4. Елементи хірургічних операцій

Поняття про хірургічні операції. Класифікація хірургічних операцій. Зміст операцій. Роз'єднання тканин. Способи роз'єднання м'яких тканин (розрізуванням, розсуванням, відтисканням або віддавлуванням). Роз'єднання кісткової тканини (остеотомія, резекція, трепанація, ампутація). Інструменти для роз'єднання тканин.

Кровотеча і її види та їх характеристика. Способи припинення кровотеч (мимовільне припинення кровотечі, тимчасова і остаточна зупинка кровотечі). Втрата крові, запобігання їй. Поняття про переливання крові та її замінників.

Способи з'єднання тканин. Хірургічні інструменти для з'єднання тканин, види швів. Склеювання тканин.

Практичні заняття 3, 4

Техніка роз'єднання тканин, припинення кровотечі, накладання і зняття швів.

1.5. Ін'єкції, вливання, пункції

Загальне поняття про ін'єкції, вливання і пункції. Інструменти й апарати для ін'єкцій, вливань і пункцій. Кровопускання.

Практичне заняття 5

Оволодіння технікою ін'єкцій, пункцій вен та внутрішньовенних вливань.

1.6. Запобігання рогоутворенню у телят і позбавлення рогів дорослої великої рогатої худоби

Анатомо-топографічні дані рога. Показання до запобігання росту рогів у телят і обезрожування дорослої великої рогатої худоби.

Способи запобігання росту рогів у телят (хімічний, термічний, кривавий) і декорнуації дорослої рогатої худоби (безкровний, кривавий).

Практичні заняття 6, 7

Способи запобігання росту рогів у телят (хімічний, термічний, кривавий).

Способи видалення рогів у великої рогатої худоби (кривавими та безкровним способами).

1.7. Пов'язки

Поняття про пов'язку. Перев'язний матеріал і форми його застосування. Види пов'язок та їх різновиди (косинкові, пращоподібні, бинтові, спеціальні або типові, каркасні, лігатурні, клейові, іммобілізуючі).

Практичне заняття 8

Техніка накладання бинтових пов'язок на різні ділянки тіла тварин.

1.8. Кастрація тварин

Поняття про кастрацію. Способи кастрації самців. Кривавий - відкритий і закритий з повним видаленням статевих залоз і часткове видалення елементів статевих залоз (паренхіми сім'яників, хвостів придатків). Безкровний (перкутанний) спосіб кастрації: дія на сім'яні канатики (передавлювання, перев'язування, підшкірний розрив сім'яного канатика); дія на сім'яники

(компресійна кастрація, штучний крипторхізм). Економічна ефективність кастрації сільськогосподарських тварин. Можливі ускладнення при кастрації самців.

Кастрація жеребців, бугаїв, баранів, козлів, кнурів, псів, котів. Кастрація самців хутрових звірів. Кастрація свинок, її економічна ефективність.

Практичні заняття 9—13

Підготовка та фіксація биків. Кастрація відкритим, закритим способами та за допомогою щипців Телятникова.

Кастрація молодих баранів відкритим і закритим способами. Кастрація старих баранів. Кастрація кнурів відкритим і закритим способами.

Підготовка жеребців до кастрації. Відкритий та закритий способи кастрації.

Загальні зауваження. Підготовка до операції і фіксація тварин. Знеболювання. Кастрація через праву здухвинну ділянку та по білій лінії. Утримання тварин після операції.

Кастрація псів і котів. Кастрація кролів. Кастрація самців хутрових звірів.

2. ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ

2.1. Загальні дані про хірургічні захворювання тварин, методи їх лікування і профілактики

Класифікація хірургічних захворювань. Асептичні та септичні (інфекційні) захворювання. Патогенез запальних хірургічних захворювань. Закінчення хірургічних захворювань.

Загальні принципи і методи лікування хірургічно хворих тварин. Оперативні методи лікування. Етіотропна або причинна терапія. Патогенетична терапія. Замісна (заступна) терапія. Неспецифічна стимулююча терапія. Фізичні методи лікування. Комплексна терапія. Профілактика хірургічних захворювань.

Практичні заняття 14,15

Техніка виконання поперекової (паранефральної) новокаїнової блокади, надплевральної блокади черевних нервів і пограничних симпатичних стовбурів за В.В. Мосіним, блокада нервів вимені у корів за Д.Д. Логвиновим і Б.О. Башкировим.

Набуття практичних навичок з застосування холодних (охладжуючі компреси, сухий холод, холодні ножні ванни) та теплових процедур (водний і спиртовий зігріваючі компреси, паролікування, парафінолікування процедур, озокеритолікування) і масажу.

2.2. Хірургічна інфекція та її клінічний прояв

Загальне поняття про інфекцію, мікробне забруднення або контамінацію рани, ранова мікрофлора, інфекція. Роль мікро- і макроорганізмів у розвитку інфекції. Види хірургічної інфекції.

Гнійна інфекція і клінічні форми її прояву. Гнійні захворювання шкіри і підшкірної клітковини: фурункул, карбункул, абсцес, флегмона, сепсис.

Анаеробна інфекція. Гнильна інфекція. Специфічна інфекція: актиномікоз, ботріомікоз, правець, бруцельоз, некробактеріоз.

Практичне заняття 16

Дослідження тварин при асептичних і гнійних захворюваннях. Лікування тварин при асептичних і гнійних захворюваннях.

2.3. Ушкодження (травми)

Поняття про травму і травматизм. Класифікація травм: фізичні, хімічні, біологічні. Види травматизму: внутрішньогосподарський, кормовий, травматизм сторонніми тілами, транспортний, родовий, експлуатаційний, воєнний. Основи профілактики травматизму в тварин. Вплив ушкоджень на організм: непритомність, колапс, асептична резорбтивна гарячка, шок, його етіологія, симптоми, діагноз, прогноз, лікування.

Закриті ушкодження м'яких тканин: удар, розтяг, розрив, струс, гематома, лімфоекстравазат.

Відкриті ушкодження тканин (рани). Класифікація ран. Симптоми ран. Біологія раневого процесу. Види загоєння ран: первинним натягом, вторинним натягом, загоєння під струпом. Ускладнення при загоєнні ран. Особливості загоєння ран у різних видів тварин. Принципи лікування ран. Перша допомога при пораненнях. Лікування асептичних (операційних) ран. Лікування свіжих випадкових ран. Хірургічна обробка ран: первинна, повторна. Способи первинної хірургічної обробки ран: розтин, часткове і повне вирізування. Лікування інфікованих ран. Рани окремих органів і ділянок тіла, особливості їх перебігу й лікування.

Опіки: термічні, хімічні, електричні, променеві. Відмороження. Перша допомога при відмороженнях. Електротравми. Перша допомога при електротравмах.

Практичні заняття 17, 18

Дослідження загального стану пораненої тварини. Зовнішнє дослідження рани. Внутрішнє дослідження рани і хірургічна її обробка. Тампонада рани і накладання кровоспинного джгута.

Ознайомлення з загальними правилами перев'язування ран. Застосування антисептичних речовин на рану.

2.4. Змертвіння, виразки, нориці

Види змертвіння: некроз, волога та суха гангрена. Виразки та їх класифікація.

Норицева хвороба.

Новоутворення

Доброякісні і злоякісні пухлини. Клінічні ознаки та діагностика пухлин. Загальні принципи лікування при новоутвореннях.

Хвороби шкіри

Загальні прояви хвороб шкіри. Екзема. Дерматит, його види: травматичний, медикаментозний, бардяний (токсичний), верукозний, гангренозний, алергічний.

2.7. Хвороби кровоносних і лімфатичних судин

Флебіти і тромбофлебіти. Запалення лімфатичних судин (лімфангоїт або лімфангіт). Запалення лімфатичних вузлів (лімфанодуліт або лімфаденіт).

Хвороби периферичних нервів

Загальні відомості про парези і паралічі нервів. Паралічі окремих нервів: лицевого, трійчастого, надлопаткового, променевого, сідничного, стегового.

Хвороби в ділянці голови і шиї

Хвороби зубів: неправильний розвиток, ненормальне стирання, карієс, пульпіт, альвеолярний періодонтит, запалення лобної пазухи, верхньощелепної (гайморової) пазухи. Ушкодження рогового відростка у жуйних тварин. Хвороби вуха.

Хвороби в ділянці черева і прямої кишки

Грижі, їх види. Пупкові грижі, їх класифікація. Травматичні грижі черевної стінки та випадання органів під шкіру. Відсутність заднього проходу у новонароджених. Непрохідність прямої кишки. Випадання прямої кишки.

Практичні заняття 19,20

Техніка операції при пупкових грижах без ампутації грижового мішка та з ампутацією. Проведення операції при інтравагінальних грижах.

Резекція прямої кишки при її випаданні. Створення штучного анального отвору у тварин за його відсутності.

Хвороби сечостатевих органів

Запалення сім'яників. Запалення препуція. Фімоz. Парафімоz. Післякастраційні запальні ускладнення.

Діагностика хвороб кінцівок

Загальні відомості про хвороби кінцівок та економічні збитки, яких вони завдають. Види і ступені кульгавості.

Практичне заняття 21

Ознайомлення з планом збирання анамнезу при хворобах кінцівок. Освоєння методики загального дослідження тварин з хворобами кінцівок. Визначення виду кульгавості. Техніка дослідження окремих тканин і анатомічних ділянок кінцівок.

Хвороби м'язів

Запалення м'язів (міозит): травматичний, ревматичний, гнійний. Міопатози. Атрофія м'язів. Розрив м'язів.

Хвороби сухожилків і сухожилкових піхов

Короткі анатомо-топографічні дані. Розтяг і розрив сухожилків. Запалення сухожилків (тендиніт). Запалення сухожилкових піхов (тендовагініт). Особливості хвороб окремих сухожилків і сухожильних піхов.

Хвороби слизових і синовіальних сумок

Загальні відомості про сумки. Особливості ушкодження окремих слизових і синовіальних сумок. Запалення сумок (бурсит).

2.16. Хвороби суглобів

Загальні відомості про суглоби. Удари, розтяги, рани суглобів. Вивихи. Асептичне і гнійне запалення суглобів. Хронічний деформуючий артрит. Артроз. Особливості клінічного перебігу і лікування окремих суглобів;

2.17. Хвороби кісток і окістя

Загальні відомості про кістку. Запалення окістя. Запалення кісткової речовини. Запалення кісткового мозку. Переломи кісток. Загоювання переломів кісток, їх лікування та профілактика.

Практичне заняття 22

Оволодіння техніками накладання імпровізованих шинних пов'язок, гіпсової пов'язки на ділянку пальця у тварини, технікою виготовлення гіпсових бинтів, зняття гіпсової пов'язки.

2.18. Хірургічні хвороби тварин у промислових комплексах

Закриті і відкриті ушкодження. Ушкодження сухожилків. Артрити і бурсити. Хвороби копитаць, ушкодження хвоста. Основи профілактики хірургічних захворювань у промислових комплексах.

Практичне заняття 23

Оволодіння технікою ампутації хвоста.

ОРТОПЕДІЯ

3.1. Короткі відомості про будову і функцію копит

Характеристика (будова) нормальних копит у коней, копитець у великої рогатої худоби, овець, кіз і свиней. Ріст і фізичні властивості копитового рогу, функціональні особливості пальців і копитець (механізм копит і копитець).

3.2. Хвороби копит

Загальні відомості про хвороби копит. Економічні збитки при захворюваннях копит. Рани вінчика. Флегмона вінчика. Рани в ділянці м'якуша і підшви. Гнильний розпад стрілки у коней. По до дерматити: асептичний, ревматичний і ламініт, гнійний, некротичний і гангренозний. Гнійний подартрит у великої рогатої худоби. Хвороби копитець у великої рогатої худоби: пододерматит, ламініт, короніт, виразка м'якуша, лімакс. Хвороби копитець у овець. Хвороби копитець у свиней. Основні принципи профілактики захворювань копит.

Практичне заняття 24

Дослідження тварин при хворобах копит (поставка грудних і тазових кінцівок, огляд, пальпація, перкусія копит), діагностична провідникова анестезія, дослідження копитного суглоба. Лікування пододерматитів, флегмони вінчика, м'якуша, хвороб копитець у великої рогатої худоби і свиней.

3.3. Профілактика хвороб копит, догляд за копитами

Профілактика захворювань у великої рогатої худоби. Доцільність застосування копитних ванн: формалінові, міднокупоросні, мішані і дубльованні та лікувальні. Профілактика захворювань копитець у свиней і копит у коней. Деформації і дефекти копитцевого рогу у великої рогатої худоби. Профілактика захворювань копит в умовах промислового комплексу.

Практичне заняття 25

Фіксація та фіксаційні пристосування для догляду за копитцями. Ознайомлення з інструментом для розчищення. Розчищення копитець.

3.4. Підковування коней

Будова і обладнання кузні. Матеріали для виготовлення підків та опис підкови. Знімання старої підкови, виготовлення нової підкови та прикріплення її до копита.

Практичне заняття 26

Ознайомлення з будовою та обладнанням кузні. Ознайомлення з правилами поводження з конем під час підковування та огляд тварини перед підковуванням. Підковування коней з правильними копитами. Оцінювання якості підковування.

4. ОФТАЛЬМОЛОГІЯ

4.1. Способи дослідження очей у тварин

Короткі анатомо-фізіологічні відомості про орган зору. Загальне дослідження зорової здатності тварин. Огляд органа зору. Пальпація, кератоскопія. Дослідження боковим фокусним освітленням. Пуркінє-сансоновські зображення. Дослідження офтальмоскопом.

4.2. Хвороби очей

Запалення повік. Запалення слизової оболонки ока. Рани рогівки. Запалення рогівки. Запалення райдужної оболонки, війкового тіла і судинної оболонки. Запалення сітківки. Періодичне запалення очей. Гнійний панোфтальміт.

Практичне заняття 27

Оволодіння технікою закапування та промивання ока, ін'єкцій, закладання мазі та припікання, застосування очних лікувальних плівок під час лікування тварин з хворобами очей.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи здобувачів освіти. Тому самостійна робота здобувача освіти є не тільки важливою формою освітнього процесу, а й має стати його основою.

В орієнтовній структурі освітнього компонента до кожного розділу вказано кількість годин, відведена на самостійне вивчення. Темі самостійного вивчення викладач визначає самостійно, але вони повинні бути відображені в навчальній програмі, розглянуті на засіданні предметної (циклової) комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. № 2498- XII (із змінами і доповненнями).
2. Борисевич В.Б., Поваженко І.О., Братюха С.І., ТересМ.О., Сухонос В.П., Калиновський Г.М., Міщишин В.Т. Загальна ветеринарна хірургія. - Київ: Вища школа, 1992. -310с.
3. Борисевич Б.В., Борисевич В.Б., Петренко О.Ф. Загальна ветеринарно-медична хірургія. - Київ: Науковий світ, 2001.
4. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рубленко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. - Біла Церква: БДАУ, 2003.
5. Магда І.І., Власенко В.М., Воронін І.І. та ін. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології. - Київ: Вища школа, 1995.
6. Петренко О.Ф., Борисевич В.Б., Міщишин В.Т., Примак М.І. Хірургія ветеринарної медицини. - Київ: Вища освіта, 2005.
7. Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Рубленко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія. - Біла Церква, 2006.
8. Власенко В.М., Тихонюк Л.А.; Словник термінів ветеринарної хірургії: навч. посіб. - Біла Церква: БДАУ, 2008.
9. Власенко В.М., Тихонюк Л.А. Ветеринарна анестезіологія. - Біла Церква: БДАУ, 2000.
- 10 Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Ветеринарна анестезіологія. - Біла Церква: БДАУ, 2000.
11. Панько І.С., Власенко В.М., Рубленко М.В., Іздепський В.Й., Ільницький М.Г. Загальна ветеринарна хірургія. - Біла Церква, 1999.
12. Панько І.С., Власенко В.М., Гамота А.А. та ін. Спеціальна ветеринарна хірургія. - Біла Церква: БДАУ, 2003.
13. Панько І.С., Власенко В.М., Тихонюк Л.А., Ільницький М.Г. та ін. Довідник з ветеринарної хірургії. - Біла Церква, 2001.
14. Панько І.С. Збірник ситуаційних завдань з ветеринарної хірургії: метод, посіб. - Біла Церква, 2002.
15. Поваженко І.О., Братюха С.І. Спеціальна ветеринарна хірургія. - Київ: Вища школа, 1991.
16. Поваженко И.Е., Братюха С.И., Калиновский Г.Н. Частная ветеринарная хирургия. - Киев: Высшая школа, 1991.